

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.I.1173/2023/8.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Domonyai Alexa, a tanács elnöke
Dr. Schmidt Péter, előadó bíró
Dr. Gimesi Ágnes, bíró
Dr. Kardos Andrea, bíró
Dr. Tuba István Krisztián, bíró

Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. szeptember 17.
Az ügy tárgya: emberölés büntette
Terhelt(ek): terhelt1
Elsőfok: Budapest Környéki Törvényszék, 20.B.45/2016/54., ítélet, tárgyalás,
2017. április 10.
Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 3.Bf.196/2017/12., végzés, nyilvános ülés,
2017. november 9.

Az indítvány előterjesztője: a terhelt védője, a Legfőbb Ügyészség

Az indítvány iránya: a terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria az emberölés büntette miatt terhelt1 ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője és a Legfőbb Ügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva, a Budapest Környéki Törvényszék 20.B.45/2016/54. számú ítéletét és a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 3.Bf.196/2017/12. számú végzését hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye. Ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] I. A Budapest Környéki Törvényszék a 2017. április hó 10. napján kihirdetett 20.B.45/2016/54. számú ítéletében terhelt1 terheltet bűnösnek mondta ki emberölés büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a) és d) pont], ezért öt életfogytig tartó fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. Megállapította, hogy

a terhelt legkorábban 30 év múlva bocsátható feltételes szabadságra. A kiszabott szabadságvesztésbe a terhelt által 2015. március 21. napjától az ítélet kihirdetése napjáig előzetes fogvatartásban töltött időt beszámítani rendelte. Rendelkezett a bűnjelekről és a bűnügyi költségről.

[2] A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a 2017. november hó 9. napján megtartott nyilvános ülésen meghozott 3.Bf.196/2017/12. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, a terhelt által az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú végzés meghozataláig előzetes fogvatartásban töltött időt is beszámítani rendelte a kiszabott szabadságvesztésbe.

[3] **II.** A bíróság jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozatával szemben a terhelt védője felülvizsgálati indítványt nyújtott be. A felülvizsgálati indítvány alapjául megjelölte, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) a 2023. március 2-án kelt Horváth és társai kontra Magyarország 12143/16. számú ítéletében (terheltl vonatkozásában az 59440/19. számú kérelem alapján) megállapította, hogy a felülvizsgálati indítvánnyal támadott jogerős ítélet terheltl terhelt vonatkozásában sérti az Emberi Jogok Európai Egyezményének (a továbbiakban: Egyezmény) 3. cikkét. A felülvizsgálati indítvány hivatkozott arra, hogy a döntés szerint nem csupán a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét végleges hatállyal kizáró elítélés egyezményesértő, hanem az a megoldás is, hogy az elítélt beláthatatlanul hosszú, az EJEB gyakorlatában 25 évet meghaladó idő múlva kerül abba a helyzetbe, hogy az erre való jogosultságát érdemben meg lehet vizsgálni, amivel ez a belátható szabadulás reális esélye nélküli szabadságvesztésnek minősül ugyanúgy, mint a korábbi, a speciális kegyelmi eljárást is nélkülöző elítélés. A védő az EJEB általa relevánsnak tartott gyakorlatát, valamint az Alkotmánybíróság egyes határozatait részletesen elemezve indítványozta, hogy a Kúria a terhelttel szemben hozott, felülvizsgálattal támadott jogerős ügydöntő határozatot változtassa meg akként, hogy terheltl elítélt vonatkozásában a jogerős ítélet napjától számított 25 év elteltével a bíróságnak hivatalból, saját hatáskörében felül kell vizsgálnia a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét. Indítványozta, hogy a Kúria állapítsa meg: az elítélt az általános szabályok szerint kegyelmi kérelmet nyújthat be, és jelen felülvizsgálat során figyelmen kívül marad a büntetőeljárás törvény azon rendelkezése, miszerint azonos okból az elítélt kizárólag egy ízben terjeszthet elő erre vonatkozó indítványt. Másodlagosan az általa ténylegesen meg nem jelölt esetleges anyagi és eljárásjogi jogszabálysértések felülvizsgálatát és az annak jogi következtetései levonását is kérte.

[4] A terhelt védője felülvizsgálati indítványában nyilvános ülés tartását indítványozta.

[5] A Legfőbb Ügyészség a terhelt védőjének felülvizsgálati indítványát BF.792/2023/7. számú átiratában alaptalannak tartotta, és indítványozta, hogy a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal támadott jogerős ügydöntő határozatot a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 662. § (1) és (3) bekezdései alapján, a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen hatályában tartsa fenn.

[6] A Legfőbb Ügyészség a Be. 651. § (3) bekezdésében foglaltak szerint maga is terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a Be. 649. § (4) bekezdésében foglalt okból a terhelt javára a Budapest Környéki Törvényszék 20.B.45/2016/54. számú ítélete és a Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.196/2017/12. számú végzése ellen. A Legfőbb Ügyészség hivatkozott arra, hogy az EJEB az 59440/19. számon iktatott terhelti kérelem alapján – a keresetek hasonló tárgyára figyelemmel más kérelmekkel 12143/16. számra egyesített eljárásban – a 2023. február 7-én hozott, 2023. március 2-án végleges ítéletében megállapította, hogy az Egyezménynek a kínzás tilalmáról rendelkező 3. cikkét megsértették az eljáró bíróságok, amely jogsértés megállapítása önmagában elegendő igazságos elégtételt jelent a kérelmező számára az általa elszenvedett nem vagyoni károkért. A Be. 649. § (4) bekezdése alapján - figyelemmel arra, hogy az Emberi Jogok Európai Egyezményét kihirdető 1993. évi XXXI.

törvény 3. §-a alapján Magyarország magára nézve kötelezőnek ismerte el az EJEB joghatóságát – indítványozta, hogy a Kúria az emberi jogi szerv határozata alapján benyújtott felülvizsgálati indítványát érdemben bírálja el, azonban, mivel az a felülvizsgálati eljárásban a felülvizsgálati indítványban kifejtett érvekre figyelemmel nem vezethet a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatásához, a felülvizsgálati indítvánnyal támadott jogerős ügydöntő határozatot a Be. 662. § (1) és (3) bekezdése alapján, a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen hatályában tartsa fenn.

[7] A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványok elbírálásával kapcsolatosan kifejtette, hogy a Be. 649. § (4) bekezdésére figyelemmel a felülvizsgálat lefolytatásának helye van, így a Be. 651. § (3) bekezdése alapján hivatalból elő kellett terjesztenie a felülvizsgálati indítványt. Hivatkozott ugyanakkor arra, hogy az EJEB egyezményesértést megállapító döntése akkor alapozza meg a felülvizsgálati eljárást, ha a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezésének sérelme a büntetőügyben eljáró bíróság jogerős határozatában, vagy az ügydöntő határozathoz vezető büntetőeljárásban valósult meg. Az EJEB ítélete önmagában nem dönti el a felelősséget, de olyan jogi tény, amely megalapozza a jogerős ügydöntő határozat egyezményesértő részének kiküszöbölésére alkalmas felülvizsgálati eljárást (EBH 2015.B.7.).

[8] Az Egyezmény 3. cikke megsértésének megállapítása jelen ügyben ugyanakkor felülvizsgálati okot nem valósít meg, és ezért az anyagi jogerő feloldására és a jogerős határozat megváltoztatására nincs törvényes lehetőség, a megtámadott ítélet hatályban tartása indokolt. Az EJEB nem az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását tekintette egyezményesértőnek, hanem egy – már a büntetés-végrehajtás szakaszába tartozó – felülvizsgálati lehetőség olyan időpontban történő megnyílását, amely az EJEB által ajánlott idő kitöltése után, de facto csökkenthetővé teszi az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt büntetését. Hivatkozott egyebek mellett a Kúria EBH 2018.B.6. számon közzétett döntésében is megjelenő gyakorlatra, mely szerint a feltételes szabadságra bocsátás szabályán változtatni nem a jogalkalmazás, hanem a jogalkotás feladata. Ha pedig jogalkotásra van szükség, akkor felülvizsgálati ok nem valósul meg, nem keletkezik felülvizsgálati döntési jogkör, mert a hiányzó szabályt a Kúria nem alkothatja meg, és nem pótolhatja azt az Egyezmény közvetlen alkalmazásával.

[9] A Kúria 3/2015. Büntető jogegységi határozatának 2. pontjára hivatkozással előadta, hogy a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv döntése folytán, törvényben kihirdetett nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat meghozatala nem közvetlenül, az Emberi Jogok Európai Egyezménye (Egyezmény), mint ítélkezésre szolgáló anyagi vagy eljárási jogszabály alapján, hanem az emberi jogi szerv döntésének alapulvételével annak magyar jogrendszerbe beillesztésével, a büntetőeljárásról szóló törvény szerinti felülvizsgálati eljárás lefolytatásával, az egyezményesértéssel nem érintett hatályos jogszabályok alkalmazásával történik. A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint mindezek alapján kötelezően lefolytatandó felülvizsgálati eljárásban az egyezményesértés jogalkalmazói eszközökkel nem orvosolható, így az EJEB által az ügyben érintett Horváth és társai kontra Magyarország ítélet alapján nincs mód az alapügyben hozott ítélet megváltoztatására.

[10] **III.** A Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványa alapos, a terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa alaptalan.

[11] 1. A Be. XC. Fejezete tartalmazza a felülvizsgálatra vonatkozó szabályokat.

[12] A Be. 648. § rendelkezései szerint felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen

a) a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt,

b) eljárási szabálysértés miatt,

c) az Alkotmánybíróság vagy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján, vagy

d) a Kúria Bírószági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés esetén van helye.

[13] A felülvizsgálat törvényben meghatározott okait a Be. 649. §-a tartalmazza, a törvényben meghatározott okok tételesen felsorolásra kerültek, a felülvizsgálati okok köre nem bővíthető.

[14] A Be. 649. § (4) bekezdése szerint nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv megállapította, hogy az eljárás lefolytatása vagy a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata megsértette a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezését, feltéve, hogy a nemzetközi emberi jogi szerv joghatóságának Magyarország alá vetette magát.

[15] A Be. 649. § (5) bekezdése értelmében a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján a felülvizsgálatnak akkor is helye van, ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv a nemzetközi szerződés azon rendelkezésének megsértését állapította meg, amely olyan eljárási szabálysértést valósított meg, ami a törvény szerint felülvizsgálattal nem, csak fellebbezéssel támadható.

[16] A Be. 651. § (2) bekezdés a) pontja szerint a terhelt javára az ügyészség felülvizsgálati indítványt terjeszthet elő.

[17] A Be. 651. § (2) bekezdés c) pontja alapján a terhelt javára a védő is terjeszthet elő felülvizsgálati indítványt.

[18] A Be. 652. § (4) bekezdése értelmében a terhelt javára felülvizsgálati indítvány határidő nélkül előterjeszthető.

[19] A Be. 651. § (3) bekezdésére figyelemmel, a Be. 649. § (4) és (5) bekezdésében meghatározott esetben a legfőbb ügyész a felülvizsgálati indítványt hivatalból terjeszti elő.

[20] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható.

[21] A Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.

[22] A Be. 659. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. A Be. ugyanakkor a hivatkozott jogszabályhely (4) bekezdésében kimondja, hogy a 649. § (4) és (5) bekezdésében meghatározott esetben a felülvizsgálati indítványt a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződéssel ellentétes jogszabály figyelmen kívül hagyásával, illetve a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével kell elbírálni.

[23] A Be. 659. § (5) bekezdése alapján a Kúria a jogerős ügydöntő határozatot – a (6) bekezdésben meghatározott kivétellel – csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül. A Kúria ugyanakkor a Be. 659. § (6) bekezdésére figyelemmel, a megtámadott határozatot a 649. § (2) bekezdése alapján akkor is felülbírálja, ha az indítványt nem ebből az okból nyújtották be.

[24] A Be. 652. § (1) bekezdése kimondja, hogy a felülvizsgálati indítványban meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati indítvány irányul, valamint az indítvány előterjesztésének okát és célját.

[25] A Be. 660. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálati indítványt – a (2) bekezdésben meghatározott kivétel hiányában – tanácsülésen bírálja el.

[26] A Kúria a Be. 649. § (4) bekezdésében foglalt felülvizsgálati ok alapján a felülvizsgálati indítvánnyal támadott határozatot a terhelt tekintetében felülbírálta, ezért az – a Be. 659. § (5) és (6) bekezdésére is figyelemmel – a Be. 649. § (2) bekezdésében megjelölt eljárási szabálysértések tekintetében is vizsgálta. A Kúria egyéb eljárási, vagy anyagi jogi szabályok megsértését nem vizsgálta, mivel a védő felülvizsgálati indítványában ilyen szabálysértéseket nem jelölt meg, a Kúria pedig felülvizsgálati eljárásban csak a törvényi rendelkezéseknek megfelelően, az indítványhoz kötötten, a megjelölt felülvizsgálati ok alapján járhat el.

[27] A Kúria nyilvános ülés kitűzését nem tartotta szükségesnek, mert a felülvizsgálati indítványban megjelölt jogkérdés a korábbi egységes gyakorlatára figyelemmel tanácsülésen is elbírálnak volt.

[28] 2. Az EJEB Horváth és társai kontra Magyarország ügyben (terheltl tekintetében az 59440/19. számú kérelem alapján eljárva) hozott ítélet a felülvizsgálati eljárás szempontjából a következő figyelembe veendő megállapításokat tartalmazza:

– Az EJEB megállapította (korábbi gyakorlatára figyelemmel), hogy a büntetés meghatározott minimális időtartam után történő automatikus felülvizsgálata fontos biztosítékot jelent az elítélt számára, a 3. Cikket sértő fogvatartás megvalósulásával szemben (10. pont);

– A Btk. és a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv.tv.) lehetőséget biztosít a terheltekkel szemben kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztések célzott bírósági felülvizsgálatára (11. pont);

– Kimondta, hogy ez a 30 és 40 év közötti időtartam, amelyet a határozatban érintett terhelteknek várniuk kell, mielőtt feltételes szabadságra bocsátásuk szóba kerülhet, lényegesen hosszabb, mint az életfogytig tartó szabadságvesztés felülvizsgálatára az összehasonlítható és nemzetközi jogból egyértelműen levezethetően ajánlott maximális 25 éves időtartam. E körben a bíróság megállapította, hogy terheltlnek valójában 30 évnél kevesebbet kellene letöltenie az életfogytig tartó büntetés kiszabását követően az esetleges feltételes szabadságra bocsátásig, mert a letartóztatásban töltött időt is beszámították a letöltött szabadságvesztés idejébe. Az EJEB ugyanakkor ezt nem vette figyelembe, mert álláspontja szerint mindez nem változtat azon a tényen, hogy a feltételes szabadságra bocsátást megelőző letöltendő időtartamot figyelembe véve a felülvizsgálatra több mint 25 évvel az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása után kerülne sor (12-14. pont).

[29] Összefoglalva: az EJEB megállapította, hogy az a tény, hogy az ügyben a kérelmezők – közöttük terheltl terhelt – csak az életfogytig tartó büntetésük 30-40 évének letöltése után remélhetik, hogy a szabadságra bocsátásuk lehetőségét felülvizsgálják, elegendő annak megállapításához, hogy a kérelmezők életfogytig tartó büntetése az Egyezmény 3. cikke értelmében nem tekinthető csökkenthetőnek. Az ilyen hosszú várakozási idő indokolatlanul késlelteti a hazai hatóságok felülvizsgálatát annak érdekében, hogy „az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt személyében bekövetkezett változások olyan jelentősek-e, és a büntetés során a rehabilitáció irányába tettek-e olyan előrelépést, hogy a további fogvatartás már nem igazolható legitim büntetőjogi indokokkal”. Ennek alapján az Egyezmény 3. cikkét megsértették (16-17. pont).

[30] Az EJEB ítélete a 11. pontban kifejezetten rögzíti, hogy a Btk. tartalmazza a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt esetén, azt a minimális időt, amely elteltét követően a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét meg lehet vizsgálni, továbbá azt, hogy mindezt az ügydöntő határozatban kell

meghatározni; emellett a Bv.tv. tartalmazza a feltételes szabadságra bocsátáshoz szükséges követelményeket, amelyek teljesítésének megtörténtéről a bíróság dönt.

[31] Mindezekre figyelemmel megállapítható, hogy az EJEB határozatában az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélet esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét, annak legkorábbi időtartama ítéletben történő meghatározását és az arról bírói eljárásban való döntés lehetőségét nem kifogásolta, az egyezményesértés megállapítására azon okból került sor, hogy a jelen ügyben érintett terhelt esetében meghatározott azon idő, amelyet várnia kell ahhoz, hogy a feltételes szabadságra bocsátása első alkalommal megfontolásra kerülhessen, hosszabb, mint az EJEB által 25 évben megjelölt időtartam. Az ilyen hosszú várakozási idő nem teljesíti az EJEB által meghatározott követelményeket, az EJEB ezzel összefüggésben állapította meg az Egyezmény 3. cikkének megsértését.

[32] 3. terhelt1 terhelt esetében az EJEB ítéletében megállapított egyezményesértés felülvizsgálati eljárásban nem orvosolható.

[33] A Kúria feladata a rá vonatkozó jogszabályok alkalmazásával törvényes eljárásban a törvénynek megfelelő határozat meghozatala. Ennél fogva a jelen ügyben is azt kellett vizsgálnia, hogy a jogszabályok alapján a megállapított egyezményesértés orvoslása felülvizsgálati eljárásban lehetséges-e.

[34] A felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amely a büntetőeljárás szabályainak, vagy a büntetőeljárásban hozott határozatban alkalmazott anyagi jog szabályainak a megsértéséből eredő törvényt sértő rendelkezések orvoslására hivatott.

[35] A felülvizsgálatnak a Be. 649. § (4) bekezdésében meghatározott oka az eljárás lefolytatása során vagy a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatában elkövetett olyan jogsértés, amely tekintetében nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv állapította meg, hogy az a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezését sértette meg. Értelmszerűen nem lehet felülvizsgálati indítvány alapja olyan hivatkozás, amely a jogi szabályozási környezet hiányosságát támadja.

[36] A szabályozás a Be. 662. § (3) bekezdésében egyértelműen kimondja, hogy a Kúria abban az esetben is csak a 662. § (1) és (2) bekezdése szerint járhat el, ha a felülvizsgálati eljárás lefolytatására nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján került sor.

[37] A Be. 662. § (1) bekezdés c) pontja szerint a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatot hatályon kívül helyezi, a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságot új eljárásra utasítja, ha a nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv határozata alapján indult felülvizsgálat esetén a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat meghozatalához az eljárás megismétlése szükséges, akkor is, ha a nemzetközi emberi jogi szerv olyan jogsértést állapított meg, amely miatt a megtámadott határozatot e törvény szerint egyébként nem kell hatályon kívül helyezni. Ez utóbbi rendelkezésből egyértelműen következik, hogy hatályon kívül helyezésre ilyen okból csak akkor kerülhet sor, ha a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat meghozatala lehetséges ugyan, de az felülvizsgálati eljárásban nem hozható meg, kizárólag az eljárás megismétlése során {Kúria Bfv.I.734/2022/12. számú határozat [60]-[70] bekezdés}.

[38] Ebben az eljárásban a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatására akkor kerülhet sor, ha az alapügyben a bíróság olyan büntető anyagi jogi szabály megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét, vagy rendelte el kényszergyógykezelését, amelynek egyezménybe ütközését az EJEB megállapította; vagy a bűncselekmény minősítése vagy az alkalmazott Btk. más szabálya ütközött a nemzetközi szerződésbe és ezen szabály megsértésével történt a törvényt sértő büntetés kiszabása vagy törvényt sértő intézkedés alkalmazása. Ugyanez a helyzet

akkor, ha az EJEB határozata valamely, a Btk. 86. § (1) bekezdésében foglalt kizáró ok nemzetközi szerződésbe ütközését, vagy pedig olyan szabály nemzetközi szerződésbe ütközését állapította meg, amely szabály a súlyosítási tilalom megsértése megállapításának akadálya volt.

[39] Jelen ügyben azonban nem erről van szó.

[40] A Kúria e körben vizsgálta a felülvizsgálati indítvánnyal érintett, alapügyben alkalmazott hatályú Btk. rendelkezéseit.

[41] A Btk. 34. §-a szerint a szabadságvesztés határozott ideig vagy életfogytig tart.

[42] A Btk. 41. § (1) bekezdése értelmében életfogytig tartó szabadságvesztés azzal szemben szabható ki, aki a bűncselekmény elkövetésekor a 20. életévét betöltötte. E rendelkezés a 84. § (4) bekezdése és a 90. § (2) bekezdése alapján kiszabható életfogytig tartó szabadságvesztésre is vonatkozik.

[43] A Btk. 41. § (2) bekezdése kimondja, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés végrehajtási fokozata fegyház.

[44] A Btk. 42. §-a szerint életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a bíróság az ítéletben meghatározza a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját, vagy a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét kizárja.

[45] A Btk. 43. § (1) bekezdése alapján, ha a bíróság az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét nem zárja ki, annak legkorábbi időpontját legalább 25, legfeljebb 40 évben állapítja meg. A feltételes szabadságra bocsátás korábbi időpontját években kell meghatározni.

[46] A Btk. 44. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása során a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét egyebek mellett az emberölés súlyosabban minősülő esete [160. § (2) bekezdés] is kizárhatja.

[47] A Btk. 160. § (1) bekezdése értelmében, aki mást megöl, bűntett miatt 5 évtől 15 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

[48] A Btk. 160. § (2) bekezdés a) és d) pontjára figyelemmel, a büntetés 10 évtől 20 évig terjedő vagy életfogytig tartó szabadságvesztés, ha az emberölést előre kitervelten, különös kegyetlenséggel követik el.

[49] Mindezekre figyelemmel megállapítható, hogy a felülvizsgálati indítványokkal érintett terhelt esetében az EJEB határozat sem minősítette az Egyezmény rendelkezéseibe ütközőnek az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés kiszabásának lehetőségét; továbbá nem állapította meg azt sem, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésből feltételes szabadságra bocsátást engedélyező törvényi rendelkezés egyezményesértő lenne. Az EJEB határozatai indokainak figyelembevételével megállapítható, hogy az egyezményesértés alapja azon tény, mely szerint a szerződő állam nem épített ki olyan felülvizsgálati mechanizmust, amely egyéb elemeinek megfelelése mellett biztosítaná azt, hogy legkésőbb 25 év elteltével az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt terheltnek szabadságvesztés büntetését felülvizsgálnák, ez az, ami sérti az Egyezmény 3. cikkét. Ebből következően felülvizsgálatban fogalmilag legfeljebb a Be. 662. § (2) bekezdés b) pontjában foglalt, II. fordultnak megfelelő feltétel vizsgálható (bár a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezés törvényessége egyéb esetekben kizárólag egyszerűsített felülvizsgálatban orvosolható). A felülvizsgálati indítvány alapjául szolgáló EJEB határozat azonban nem állapította meg azt, hogy az Egyezmény megsértését a Btk. 42. §-ában vagy a 43. § (1) bekezdésében foglalt jogszabályi rendelkezés valósítja meg, és azt sem, hogy emiatt a kiszabott életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés törvényesértő lenne.

[50] A Kúria rámutat arra, hogy a védő felülvizsgálati indítványában sérelmezett, az EJEB határozataiban meghatározott kritérium a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott döntésével abban az esetben sem lenne orvosolható, ha az EJEB határozatban megállapított egyezmény sértés nem a felülvizsgálati mechanizmus intézménye hiányából, vagyis a hazai jog hiányosságából fakadna.

[51] A Kúria a felülvizsgálatra vonatkozó szabályok értelmében ugyanis csak azt teheti meg, hogy az indítványt a nemzetközi szerződéssel ellentétes jogszabály figyelmen kívül hagyásával, a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével bírálja el. Ebben az esetben a nemzetközi szerződéssel érintett, a Btk. 42. §-ában szabályozott, feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét, illetve a Btk. 43. § (1) bekezdésében szabályozott, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának meghatározására vonatkozó ítéldbíró jogosultságot biztosító jogszabályhely figyelmen kívül hagyása azt eredményezné, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés kiszabása esetén feltételes szabadságra bocsátásnak nem lenne helye. A törvényben ugyanis nem maradna olyan rendelkezés, amely a határozatlan idejű szabadságvesztés esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét biztosítaná, illetve annak legkorábbi időpontját megállapítaná. Az pedig, hogy a Kúria a Btk. 43. § (1) bekezdésében foglalt törvényi rendelkezést saját hatáskörében olyan módon változtassa meg, hogy a terhelt az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltével mellett 25 év elteltét követően feltételes szabadságra legyen bocsátható, a jogszabály tartalmának teljes megváltoztatását, vagyis jogalkotást eredményezne.

[52] A Kúria utal arra, hogy az Alkotmánybíróság 19/2017. (VII.18.) AB határozata a 12. életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett szexuális erőszak értelmezéséről szóló 2/2016. Büntető jogegységi határozat alaptörvény-ellenességét éppen a törvényhozó hatalom jogkörének átvétele miatt állapította meg, ezért azt megsemmisítette. Az Alaptörvény C. cikk (1) bekezdése értelmében a Magyar Állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik. Ekként tehát a jogalkalmazás a jogalkotás szerepét át nem veheti, hiányzó tartalommal jogszabályt nem alkothat, érvényes és hatályos jogszabály alkalmazását nem mellőzheti, törvény ellen nem ítéltet.

[53] Ez a megoldás emellett azt eredményezné, hogy eseti jellegű, személyre szabott jogalkotást és ez alapján személyre szabott jogalkalmazást végezne a Kúria a felülvizsgálati indítvánnyal érintett terhelt tekintetében, amely a jog előtti egyenlőség sérelme miatt ugyancsak az Alaptörvénnyel ellentétes, a B. cikk (1) bekezdésébe foglalt jogállamiság alapelveibe ütköző megoldás lenne.

[54] 4. Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4. napján kelt Egyezményt és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyvet az 1993. évi XXXI. törvény hirdette ki.

[55] Ezen törvény 3. § b) pontja szerint a Magyar Köztársaság Kormánya az Országgyűlés felhatalmazása alapján a megerősítésről szóló okirat letétbe helyezésekor tett nyilatkozatával az Egyezmény 46. cikkével, a 4. számú Kiegészítő jegyzőkönyv 6. cikkével és a 7. számú Kiegészítő jegyzőkönyv 7. cikkével összhangban teljes jogúan és külön megállapodás nélkül, a viszonyosság feltételével kötelezőnek ismerte el az Európai Emberi Jogi Bíróság joghatóságát, az Egyezmény és a Kiegészítő jegyzőkönyv értelmezésével és alkalmazásával összefüggő minden ügyével kapcsolatban, amennyiben az ezen ügy alapjául szolgáló tények az Egyezménynek és a Kiegészítő jegyzőkönyveknek Magyarországra nézve történő hatályba lépését követően következtek be. A törvény az 5. § alapján a kihirdetését követő 8. napon, azaz 1993. április 15. napján lépett hatályba.

[56] Az Egyezmény 46. cikk (1) bekezdése szerint a szerződő felek vállalták, hogy magukra nézve kötelezőnek tekintik az EJEB végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepelnek.

[57] A Be. 659. § (1) bekezdésének megfelelően a Kúria a 3/2015. Büntető jogegységi határozatának 2. pontjában azt állapította meg, hogy nemzetközi szerződéssel létrehozott emberi jogi szerv döntése folytán a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat meghozatala nem közvetlenül az Egyezmény, mint ítékezésre szolgáló anyagi vagy eljárási jogszabály alapján, hanem az emberi jogi szerv döntésének alapulvételével, annak magyar jogrendszerbe beillesztésével, a büntetőeljárásról szóló törvény szerinti felülvizsgálati eljárás lefolytatásával, az egyezményesértéssel nem érintett hatályos jogszabályok alkalmazásával történik.

[58] A Kúria több határozatában is kifejtette, hogy az EJEB egyezményesértést megállapító döntése akkor képezi felülvizsgálati eljárás alapját, ha a törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés valamely rendelkezésének sérelme a büntetőügyben eljárt bíróság jogerős ügydöntő határozatában, vagy az ügydöntő határozathoz vezető büntetőeljárásban valósul meg (EBH 2015.B.7. és BH 2022.41.).

[59] A Kúria tehát a konkrét ügyekben meghozott konkrét bírósági ítéletek rendelkezését bírálhatja felül, azaz a Btk. és a Be. rendelkezéseinek az eljárt bíróságok általi alkalmazását, valamint azt, hogy ezek alkalmazása során történt-e az egyezmény megsértése vagy sem (EBH 2018.B.6.).

[60] Az egyezményesértés megállapítása miatti felülvizsgálati eljárásban – eltérő szabály hiányában – a Be. XC. fejezetében meghatározott, felülvizsgálatra irányadó rendelkezések alapján kell eljárni.

[61] A Be. 650. § (2) bekezdésére tekintettel a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható, a Be. 659. § (1) bekezdése szerint a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó. E rendelkezések a nemzetközi szerződés megsértése miatt indult felülvizsgálati eljárásban is érvényesek, ezért a Kúriának a nemzetközi emberi jogi szerv döntésének alapulvételével a jogerős határozatban megállapított tényállás alapján kell vizsgálnia, hogy a terhelt bűnösségének megállapítása tekintetében lehetséges-e a nemzetközi szerződésnek megfelelő határozat hozatala, vagy ahhoz az eljárás megismétlése szükséges.

[62] Az Egyezmény 3. Cikke alapján senkit nem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak, vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgátságban tartani.

[63] A kínzás, embertelen, megalázó bánásmód, illetve a büntetés alkotmányos tartalmát az Alkotmánybíróság a 32/2016.(XI. 3.) AB határozatban vizsgálta, amelynek során irányadónak tekintette az EJEB-nek az Egyezmény 3. Cikkét értelmező joggyakorlatát. Eszerint a 3. Cikkben felsorolt tilalmak közös vonása, hogy mindegyikük bizonyos fokú testi és lelki gyötrelmet, szenvedést, illetve fájdalmat okoz az érintett egyén számára. Az EJEB joggyakorlata alapján a kínzás, embertelen bánásmód vagy büntetés, illetve megalázó bánásmód vagy büntetés között egyfelől a szenvedés intenzitása alapján lehet különbséget tenni. Ennek alapján embertelen bánásmódnak vagy büntetésnek minősül minden olyan, az érintettnek komoly testi és/vagy lelki szenvedést okozó magatartás, amely nem éri el a kínzás megállapításához szükséges mértéket. Megalázónak akkor tekinthető a szabadságvesztés büntetés, ha a célja az érintett személy lealacsonyítása {indokolás [35]-[36] és [50] bekezdés}.

[64] Az Alaptörvény IV. cikk (2) bekezdése szerint senkit sem lehet szabadságától másképp, mint törvényben meghatározott okból és törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani. Tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés csak szándékos, erőszakos bűncselekmény elkövetése miatt szabható ki.

[65] Ezen rendelkezés alapján megállapítható, hogy az életfogytig tartó szabadságvesztés – akár a feltételes szabadságra bocsátás kizárásának lehetőségével – az alkotmányos jogrend része.

[66] A terhelt tekintetében az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása nem tekinthető tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésnek, mivel a bíróság a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét a számára biztosította.

[67] Az EJEK a terhelt esetében az Egyezmény 3. cikkének megsértését azért mondta ki, mert az egyébként az életfogytig tartó szabadságvesztés büntetés esetén meghatározott időtartam után feltételes szabadságra bocsátható terhelt vonatkozásában a szabályozás nem biztosítja azt, hogy 25 év elteltével sor kerülhessen arra, hogy szabadlábra kerülése lehetőségét érdemben megvizsgálják. Az EJEK ítélete tehát nem azt állapította meg, hogy a felülvizsgálati indítvánnyal támadott jogerős ügydöntő határozat meghozatala során alkalmazott valamely jogszabály egyezményesértő. Az EJEK határozata ismertette a hazai jognak az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabására és az abból történő feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó szabályait, azonban a feltételes szabadságra bocsátás tekintetében a terheltnek esetén alkalmazott büntető anyagi jogszabályok tekintetében egyezményesértést nem állapított meg.

[68] Az EJEK ítélete olyan hiányosságot kifogásolt, amely nem az ítéletet hozó bíróságok eljárására és nem a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozatra, hanem a jogi szabályozás hiányosságára vonatkozik.

[69] A következőket ítélezési gyakorlat alapján – amellyől a Kúria jelen ügyben sem kíván eltérni – az anyagi jogerős feloldására, a jogerős határozat meghozatalára nincs törvényes lehetőség, és a megtámadott ítélet hatályban tartása indokolt, ha az EJEK nem a (tényleges) életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabását és nem a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének perbíróság általi kizárását (vagy az abból történő feltételes szabadságra bocsátás kezdő időpontjának bírói meghatározását) tekintette egyezményesértőnek, hanem egy olyan felülvizsgálati lehetőség hiányát, amely az EJEK által ajánlott idő kitöltése után „de facto” tenné csökkenthetővé az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítélt büntetését (EBH 2008.B.6.I.). Ezen határozatban foglalt érvelés jelen ügyben is irányadó.

[70] Mindezekből következően terhelt1 terhelt tekintetében az EJEK ítélete alapján a jogerős ügydöntő határozat megváltoztatására a lefolytatott felülvizsgálati eljárásban sem kerülhetett sor, és erre a hatályon kívül helyezést követően megismételt eljárásban sem lenne lehetőség.

[71] A Kúria nem látta indokát és lehetőségét arra, hogy e tárgyban korábban hozott határozataitól (pl. Bfv.I.468/2023/5., Bfv.I.734/2022/12., Bfv.X.46/2020/13., Bfv.III.1450/2021/6., Bfv.I.636/2023/7., Bfv.I.1208/2023/11., Bfv.I.1272/2023/8.) eltérjen.

[72] Mindezen érvelésre figyelemmel, a Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványa megalapozott, a terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa azonban alaptalan.

[73] A Kúria a Be. 649. § (2) bekezdésében foglalt eljárási szabálysértést nem állapított meg.

[74] **IV.** A kifejtettekre tekintettel a Kúria a megtámadott határozatokat a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsülésen, a Be. 655. § (2) bekezdésére figyelemmel öt hivatásos bíróból álló tanácsban eljárva, hatályában fenntartotta.

[75] A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[76] Az ugyanazon jogosult által ismételt indítvány előterjesztésének tilalma, illetve az azonos tartalmú indítvány ismételt előterjesztésének tilalma a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul.

[77] A Be. 656. § (4) bekezdése alapján az ilyen indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2024. szeptember 17.

Dr. Domonyai Alexa s.k. a tanács elnöke, Dr. Schmidt Péter s.k. előadó bíró, Dr. Gimesi Ágnes s.k. bíró, Dr. Kardos Andrea s.k. bíró, Dr. Tuba István Krisztián s.k. bíró